

FUNGUS

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

TIJDELIJK REDACTEUR: Dr A. F. M. REIJNDERS, KAPELWEG 140, AMERSFOORT

HET BESTUUR DER NED. MYCOLOGISCHE VERENIGING

G. D. SWANENBURG DE VEYE, *Voorzitter*, Nassauplein 5, Alkmaar.
 Dr A. F. M. REIJNDERS, *Onder-voorzitter*, Kapelweg 140, Amersfoort.
 Mej. J. P. S. SMIT, *Secretaresse*, Reynier Vinkeleskade 26, Amsterdam-Z.
 G. L. VAN EYNDHOVEN, *Penningmeester*, Eindhovenstraat 36, Haarlem. Postrekening 90902 op naam van:
 Penningmeester N. M. V.
 Prof. Dr O. F. UFFELIE, *Bibliothecaris*, Lessinglaan 88, Utrecht.
 De *contributie* der Vereniging, incl. een abonnement op *Fungus*, bedraagt f 6.50. voor huisgenootleden f 2.50.
 De *Mededelingen* moeten afzonderlijk worden gecontribueerd.

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Algemene Ledenvergadering op Zaterdag 16 Juli 1949 in het Pharm. Lab. Catharijnesingel 60, Utrecht, 's Morgens 11 uur. Voortzetting van de vergadering om 14 uur.

1. Opening.
2. Notulen en ingekomen stukken.
3. Jaarverslagen.
4. Verslag van de kascommissie over 1948.
5. Benoeming kascommissie voor 1949.
6. Begroting.
7. Verkiezing van een bestuurslid wegens periodiek aftreden van de ondervoorzitter Dr A. F. M. Reijnders, die zich herkiesbaar stelt.
8. Verkiezing van een lid van de Commissie van redactie voor de publicaties van de vereniging wegens vertrek van Dr J. S. Zaneveld naar Batavia; het bestuur stelt de heer J. Daams candidaat.
9. Verslag van de tentoonstelling te Amsterdam in October 1948.
10. Bespreking van de plannen voor de herfstexcursie.
11. Wat verder ter tafel wordt gebracht.
12. Mededelingen en demonstraties van enkele leden.
13. Sluiting.

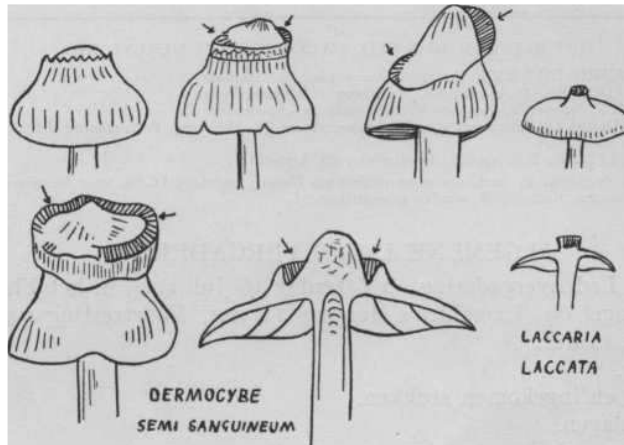
De secretaresse,
J. P. S. SMIT

ENKELE ZELDZAME AFWIJKINGEN BIJ PADDESTOELEN

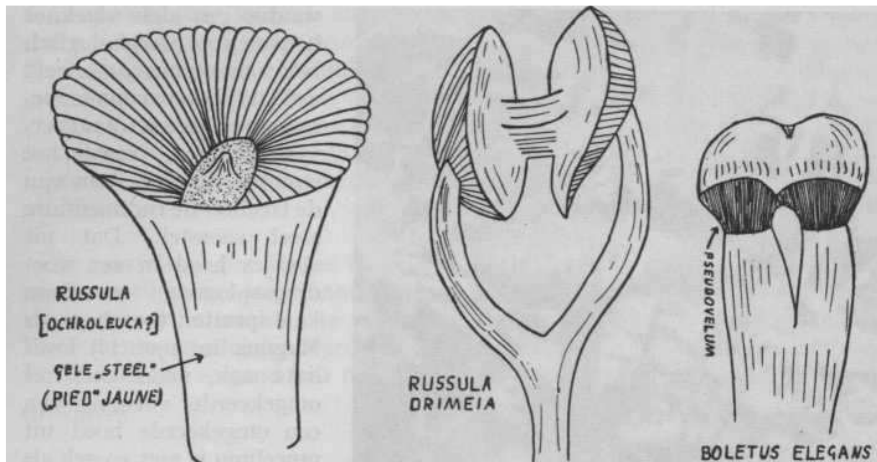
Ik weet niet of het komt doordat ik er deze herfst meer op lette dan andere jaren, maar een feit is, dat ik in het afgelopen seizoen veel afwijkende exemplaren van verschillende soorten van hogere fungi vond, ten dele zeer bekende, ten dele mij onbekende, van sommige kon ik zelfs in de literatuur, die trouwens zeer verspreid is, geen voorbeelden vinden. Laat ik beginnen met deze laatste.

In Augustus vond ik bij Dwingeloo (Dr.) in een dennenbos vlak bij elkaar een 6-tal afwijkende *Cortinarius (Dermocybe) semisanguineus*, weergegeven

door bijgaande tekeningen. Boven op de hoed bevond zich een kraag waarbinnen concentrisch korte lamellen, waarop normale sporen werden gevormd. Zoals de afbeeldingen laten zien, kan deze rand met lamellenkring meer of minder sterk ontwikkeld zijn, één exemplaar was er zelfs bij, waar slechts een flardig kraagje was te zien, bij doorsnijden bleken echter ook wel degelijk hier plaatjes gevormd te zijn; wellicht zou de rand bij verdere groei evenals bij de andere nog opengesprongen zijn. In een vroeg ontwikkelingsstadium heeft zich kennelijk op de plaats waar de scheiding van steel en hoed duidelijk wordt,



behalve naar de onderzijde ook een hymenium naar boven gekeerd, gevormd. Door weefselspanning barsten dan ten slotte de hoed en het velum universeel aan de bovenzijde ringvormig open en komen de lamellen bloot te liggen. Hoewel deze vorm verwantschap vertoont met de - vaker beschreven - centrale lamellenrosetjes die ik b.v. bij Noordlaren (Dr.) op de hoed van een *Laccaria laccata* vond (zie ter vergelijking met de *Cortinarius* de tekeningen hiervan), is het toch een heel ander beeld. (Ze worden o.a. vermeld door de Seynes, 1867, bij „*Agaricus*” *fimicola*, door van Overeem, 1918, bij *Lactarius decipiens*, bij *Dermocybe cinnamomeum* door Ulbrich, 1926, en eveneens door hem bij *Laccaria laccata*). Nog groter is het verschil met de paddestoelen waar op de bovenzijde of aan de rand der hoed - niet centraal - rosetjes, of in groefjes plaatjes zijn gevormd, soms meerdere op één hoed. Ik zag ze tijdens de excursie te Ruurlo - meerdere bij elkaar gevonden - bij *Cantharellus cibarius* en vond één exemplaar van *Lactarius tabidus*(?) bij Paterswolde, waarbij het platen-rosetje al veel geleek op een klein „omgekeerd hoedje”. Kleyn, 1934, beschrijft meerdere exemplaren van waarschijnlijk één mycelium, van *Dermocybe semisanguineum* met 5 kleine hoedjes met lamellen in de gewone stand op de hoed en halverwege de hoed plooiën met lamellen naar boven gericht, maar, wanneer men mijn *Cortinarius* hiermee vergelijkt, valt toch de sterke symmetrie op van de Dwingelo’s exemplaren. Over het ontstaan van die toefjes lamellen op de bovenzijde van de hoed is veel geschreven, ik wil daar hier niet op in gaan, maar alleen even vermelden een microscopisch-embryologisch onder-



zoek dat Magnus reeds in 1906 deed: er ontstaat eerst een randje op de hoed waarin palissadenstandige hyphen. Deze groeien tot hymenium dat zich tot lamellen vormt, waarna de hoed openbarst. (Intussen worden waarschijnlijk niet alle rosetten zo gevormd). Ludwig, 1882, hechtte veel waarde aan door droogte ontstane scheuren waarin dan die lamellen optraden, beschrijft dit o.a. bij *Cortinarius cinnabarinus*. Deze wijze van ontstaan vervalt natuurlijk geheel bij mijn *Cortin. semi-sanguineus*. Vuillemin, 1914, beschrijft bij verschillende *Cortinariuss*oorten morchelloïde vormsels op de hoed „forme alvéolée”, maar dit is iets geheel anders als de door mij gevonden lamellenvorming. Wellicht komt mijn *Cortinarius* nog het meest nabij een vondst van Boedijn in 1916 (geciteerd door van Overeem), te weten van dezelfde soort, *D. semisang.* waarvan de top bolvormig was opgezwollen, deze bleek te bestaan uit een tweede hoedje dat als een doorgroeingsproduct direct op de eerste hoed ontstaan was zonder dat het tot een steelvorming kwam. Hier was dit hoedje niet opengebarsten. Hoe de plaatjes nu echter *precies* geplaatst zijn is mij evenwel niet geheel duidelijk. Men zie ook de foto van een *Amanita rubescens*, waarop ook circulair plaatjes op de bovenzijde voorkomen, echter in de vorm van een „omgekeerde hoed” in „Fungus” 9de jrg., blz. 75. Opvallend is dat die hymenium nieuwvorming overwegend bij *gymnocarpe* soorten (waarbij dus het kiemvlies „open en bloot” wordt gevormd) optreedt en veel zeldzamer bij *angiocarpe* soorten zoals *Cortinarius*.

Dat een erfelijke factor bij de door mij gevonden anomalie - evenals trouwens vaak ook bij de onregelmatige lamellenvorming - een rol speelt, is wel zeer waarschijnlijk.

Een tweede afwijkende paddestoel die ik in de literatuur niet beschreven kon vinden, was een flink exemplaar van een gele *Russula*, waarschijnlijk *ochroleuca*. Hij werd me gebracht door een biologisch student uit Meppel. De geheel gele „steel” verbreedde zich naar boven toe tot een zeer merkwaardige „hoed” waarin aan de bovenzijde in een trechter de witte lamellen zaten. De bodem van de trechter werd gevormd door een wit iets gepuncteerd ovaal,



Laccaria laccata met lamellenvorming op de hoed
Foto G. M. van der Mark

waarop een klein afgeknot heuveltje. Morphologisch bekeken zou men de „steel” wellicht beter kunnen beschouwen als een totaal vervormde hoed, terwijl het stompje op de bodem van de trechter de rudimentaire steel voorstelt. Dat uit stukjes hoed in een voedingsoplossing mycelium kan spruiten toonde reeds Magnus in 1906 bij Psalliota aan, maar ook het omgekeerde, vorming van een omgekeerde hoed uit mycelium is niet zo gek als het lijkt, wanneer men bedenkt, dat er meerdere waarnemingen zijn van omgekeerde hoedjes uit het hyphenweefsel van een hoed, waarbij zeker niet steeds van „meeslepen” van het kleine exemplaar sprake is.

Een derde bijzonderheid zijn *paddestoelen die met de steelbasis en de hoed vergroeid zijn*. Dit komt vaker voor, ik vond dit jaar zulke exemplaren van *Russula fellea* (Paterswolde) en *Boletus bovinus* (Norg), zag het bij *Tricholoma terreum* (Markelo) en vond het bij *Boletus elegans* (Ruurlo). Bij gymnocarpe soorten is dit verschijnsel niet ongewoon, bij angiocarpe, waarbij de plaatjes in een besloten ruimte worden gevormd, echter wel, en ook de ringboleten Reijnders, 1948, pilangiocarpe gedoopt, waarmee bedoeld wordt dat de rand van de hoed het (pseudo) velum vormt. Reijnders, 1932, vermeldt de bedoelde vergroeiing voor *Boletus luteus*, ook een ringboleet.

De andere tekening stelt voor *twee Russula drimeia's* (Ruurlo) met de basis der stelen vergroeid, de hoeden zijn echter niet met een deel der oppervlakte versmolten, maar verbonden door een brug. Hetzelfde zag ik bij twee *Clitocybe's* waarschijnlijk *vibecina* (Norg). Ik vond dit in de literatuur slechts één maal duidelijk vermeld en wel bij een *Psalliota* (Smith, 1876, goede tekening). Intussen dient men dit niet als iets geheel anders te beschouwen, men kan zich voorstellen dat de twee hoeden die vergroeid waren door bepaalde omstandigheden uit elkaar werden getrokken en de vergroeiingsplaats tot een „brug” werd uitgerekt.

Het ontstaan van dergelijke „Siamese tweelingen” komt waarschijnlijk niet steeds op dezelfde wijze tot stand, in sommige gevallen zullen twee oorspronkelijk gescheiden primordiën in een vroeg stadium kunnen versmelten, maar op

de tentoonstelling in Artis zag ik een mooie microfoto van Reijnders, voorstellende één zeer jong primordium van *Drosophila noli-tangere* van nog geen mm groot, waarin een dubbele aanleg. Op deze manier wordt een samengegroeid zijn natuurlijk veel plausibeler. En tot slot, bij Noordlaren trof ik een zeer groot exemplaar van *Laccaria laccata* var. *amethystina* aan met tot in het monstrueuse toe omgekrulde en gekroesde randen, bij de gewone soort, de fopzwam een vrij veel voorkomend verschijnsel, bij de paarse variëteit nog al zeldzaam.

De teratologie der fungie is wel een bijzondere tak der mycologie; ideaal zou natuurlijk zijn, om, wanneer men meerdere afwijkende zwammen bij elkaar vindt, primordia trachten te vinden en die microscopisch te onderzoeken, zo komt men waarschijnlijk verder met onze kennis van de wijze van ontstaan. Ik zal daar het volgend jaar mijn best eens voor doen!

Groningen

Dr L. S. WILDERVANCK

LITERATUUR

- DOUGLAS, G. E., A Study of Development in the Genus *Cortinarius* Amer. J. of Bot, 3, 1916, blz. 319,
KLEYN, H., Afwijkingen bij paddestoelen. Natura. 1934, afl. 435, blz. 276.
LUDWIG, F., Über teratologische, durch Witterungseinflüsse bedingte Bildungen an den Fruchtkörpern der
Hutpilze. Bot. Centr. Bl. III, 1882, XII bnd., blz. 136.
MAGNUS, W., Über die Formbildung der Hutpilze. Arch. f. Biontologie. I. 1906, blz. 81.
OVEREEM, C. VAN, De betekenis der mycologische monstrositeiten. Meded. v. d. Nederl.
Myc. Ver. IX, 1918, blz. 154.
PENZIG, O., Pflanzenteratologie. 1922. Bnd. I en III.
REIJDERS, A. F. M., Monstrositeiten bij paddestoelen. Fungus IV. '32-'33, blz. 35 en 51.
SEYNES, M. J. DE, Observations sur quelques monstrosités chez les champignons supérieurs.
Bull. Soc. bot. de France. 14. 1867, blz. 290.
SMITH, W. G., Gardeners' Chron. Vol. V. New Series, 1876, blz. 396.
ULBRICH, E., Bildungsabweichungen bei Hutpilzen. Verh. d. Bot. Ver. d. Prov. Brandenburg.
Bnd, 68, 1926, blz. 1 (Uitvoering monografie).
WORSDELL, W. G., The Principles of Plant Teratology. 1915. dl. 1.

DE HYGROPHORUSWEIDE, EEN ASSOCIATIE

Reeds in 1915 ontstond dit begrip. Onze Vereniging hield in dat jaar een excursie in de omstreken van Doetinchem. Men ontdekte nabij Zelhem een weide, waarin vele soorten van het geslacht *Hygrophorus* bij elkaar stonden. Zo ontstond de naam Hygrophorus-weide en als ik het goed heb was ons erelid Meulemeester hierbij de peetvader. Latere vondsten van soortgelijke terreinen hebben de aanvaarding van dit associatie-begrip gemotiveerd. Zo heb ik in de Weusthag bij Hengelo (O) en in recente tijd te Hatert nabij Nijmegen ook deze mycologische associatie aangetroffen. Deze terreinen zijn alle in wezen analoog. Het zijn lage, venige, natte, zure weiden met hoge grondwaterstand, omzoomd door populieren en wilgen, waar een welige grasgroei belemmerd wordt door een rijke mossengroei. De eerstgevonden Hygrophorusweide nabij Zelhem heb ik wel eens bezocht doch niet geïnventariseerd, wèl de later gevondene.

Meen niet, dat daar nu alle Hygrophoreeën bij elkaar staan, want er zijn vele soorten, die de drogere bossen prefereren. Maar op die Achterhoekse weiden kunt U bij elkaar vinden *H. conicus*, die oranjegeel begint en zwart eindigt, de witte of roomgele *niveus* en *virginus* die veelkleurige *psittacinus*, de papegaaizwam, verder *ceraceus*, *laetus* en altijd de rode *miniatus* en *turundus* die erg op elkaar lijken. Bent U gelukkig, dan vindt U wellicht de *H. russiо-coriaceus* meteen huidje als peau de suède.

Is in deze associatie Hygrophorus de gidszwam, zo vindt U in dit domein nog enige andere typische begeleiders. Zo b.v. *Lactarius deliciosus*, de oranje-groene melkzwam en zijn giftige tegenhanger *Lact. torminosus* met zijn witte variant *Lact. pubescens*. Verder heb ik zowel te Hengelo (O) als bij Nijmegen geconstateerd, dat in die hygrophorus-weide graag voorkomen leden van het geslacht *Geoglossum* en wel de soorten: *G. glutinosum* Pers. sensu Boudier en *G. ophioglossoides* Boudier. Laatsgenoemde heeft in de literatuur zoveel synoniemen gekregen, dat de zweedse mycoloog Nannfeldt, die een monographie over dit geslacht gepubliceerd heeft er een nieuwe naam aan gegeven heeft en wel *Geoglossum Cookeianum* Nannfeldt. Een derde aardtongensoort heeft mij veel hoofdbrekens bezorgd. De beste wijze om de soorten uit elkaar te houden is een vaststelling van de vorm der paraphysen. Nu heeft deze onbekende aardtong uit de hygrophorus-weide te Hatert typische paraphysen met een getepeld bolletje aan de top. Deze soort is nog een raadsel, want ik heb de hulp ingeroepen van onze eminente Franse collega Mad. Le Gal, die echter ook geen definitieve oplossing heeft gegeven. Wij moeten dus hier nog verder puzzlen en denken dan aan de aardige uitspraak van de Franse mycoloog Bourdot: „de moeilijkheden der mycologie zijn juist hare aantrekkelijkheden”.

SCHWEERS

VOORLOPIG VERSLAG VAN HET LYCOPERDON-ONDERZOEK

Het is niet onze bedoeling de lezers een gedetailleerd beeld te geven van de resultaten, die bovengenoemd onderzoek nu reeds heeft afgeworpen. Vooreerst leent zich het karakter van een tijdschrift als *Fungus* daar niet toe, maar bovendien zijn wij zelf nog niet zo ver, dat wij een helder inzicht in alle details van deze gecompliceerde materie hebben.

Met deze materie bedoelen wij de familie der Lycoperdaceae, waartoe voor ons land de geslachten *Bovista*, *Calvatia*, *Disciseda* en *Lycoperdon* behoren.

Wat betreft de afgrenzing der soorten onderling en de juiste naamgeving (nomenclatuur), geeft het geslacht *Lycoperdon* de meeste moeilijkheden, daarna volgt op grote afstand *Calvatia*, terwijl te voorzien is, dat *Bovista* geen bijzonderheden zal opleveren. Een geslacht als *Disciseda*, dat in Nederland maar één soort telt, is natuurlijk al heel eenvoudig.

Wij zullen in het volgende hoofdzakelijk *Lycoperdons* bedoelen, vooral ook omdat de andere geslachten nog nauwelijks in het onderzoek betrokken zijn geweest.

Het lijkt ons niet ondienstig om hier in grote trekken een idee te geven van de ontwikkeling, die onze kennis van de Nederlandse stuifzwammen heeft doorgemaakt. Hierbij willen wij er echter uitdrukkelijk op wijzen, dat dit overzicht niet bedoelt volledig te zijn. Ook reeds daarom al niet, omdat de

verschillende Nederlandse tijdschriften nog niet alle op eventuele bijdragen zijn nagekeken. Alle aanwijzingen van de kant van de lezers, dien ons aan literatuuropgaven kunnen helpen, zullen zeer welkom zijn.

Met voorbijgaan van alle oudere literatuur (bijvoorbeeld van auteurs als De Gorter, Abeleven, Gevers Deynoot, etc.), vinden wij de eerste samenvattende publicatie in de *Prodromus Florae Batavae* van het jaar 1866, en wel van de hand van C. A. J. A. Oudemans. Hierin worden de soorten met de toen bekende vindplaatsen opgesomd. Oudemans scheidde het geslacht *Calvatia* nog niet van *Lycoperdon* af, en noteerde van dit laatste geslacht 9 soorten. Van *Bovista* kende hij twee soorten.

In een latere publicatie van hem, de *Révision des Champignons tant Supérieurs qu'Inférieurs trouvés jusqu'à ce jour dans les Pays Bas* (1892), kwam hij tot 13 soorten *Lycoperdon* en 2 *Bovista*'s.

Nog later (*Catalogue raisonné des Champignons des Pays Bas*, 1904) meende hij 16 *Lycoperdons* te kunnen onderscheiden; nog steeds was *Calvatia* daarbij inbegrepen.

Ondertussen had Caroline E. Destrée een boekje het licht doen zien (*Handleiding tot het bepalen van de in Nederland groeiende hogere zwammen*, 1901), waarin zij 15 *Lycoperdon* (+ *Calvatia*)-soorten en 2 *Bovisten* onderscheidde.

In 1909 verscheen er van J. Ruys een boek: *De paddenstoelen van Nederland*, dat o.a. de beschrijvingen van 12 *Lycoperdons* en 2 *Bovisten* gaf. Wat de stuifzwammen betreft is dit werk vrijwel indientiek met Oudemans' *Révision*.

De tabel op de *Lycoperdons* van Ruys werd door A. Joman geleverd in het boekje: *Nederlandsche Paddenstoelen*, 1918.

Enige jaren tevoren, in 1913, was de eerste druk verschenen van het ons allen bekende boek van Catharina Cool en H. A. A. van der Lek. Hierin werden 7 *Lycoperdons* (*Calvatia* inbegrepen) en 2 *Bovista*-soorten genoemd.

In de latere editie (de 2e druk van 1920, de 3e van 1935 en de 4e van 1943) werden er respectievelijk 6 *Lycoperdons* en 3 *Bovisten* onderscheiden, een getalsverschuiving, die verklaard wordt doordat de soort *Calvatia gigantea* als *Bovista gigantea* werd opgenomen.

Intussen had de „Nederlandsche Mycologische Vereeniging” in 1918 een Lijst van in Nederland gevonden hogere zwammen (*Basidiomyceten*) doen verschijnen, waarin 16 *Lycoperdons* (+ *Calvatia*) en 2 *Bovisten* werden genoemd.

Een zeer recente uitgave is het werk van A. F. H. Besemer en Prof. R. van der Wijk, getiteld *Flora en Fauna*. In deel I van dit boek, dat uitgave no 9 van de *Natuurhistorische Bibliotheek* (1948) is, komen 6 *Lycoperdon* (+ *Calvatia*)-soorten voor en 2 *Bovisten*.

Er bestaan nog wel meer boekjes, waarin het een en ander over stuifzwammen wordt verteld. We denken bijvoorbeeld aan *Paddenstoelen* door Jac. P. Thijssen, het *Verkade-album* van 1929, en G. D. Swanenburg de Veye's boekje, dat eerst (zonder jaartal) onder de naam van *Paddenstoelen in Woord en Beeld* verscheen, en naderhand (zonder jaartal) een tweede druk beleefde onder de titel *Paddenstoelen*. In tegenstelling tot de vorige boeken, streven deze echter niet naar volledigheid, reden waarom zij slechts terloops worden vermeld.

Men zal zich afvragen hoe het toch komt, dat het aantal *Lycoperdons* zo fluc-

tueert. Werden er soorten bijgevonden, die eerst nog niet bekend waren, en werden die vondsten later weer betwist, of had ieder een eigen mening over het aantal soorten?

In hun algemeenheid zijn deze vragen moeilijk te beantwoorden. Zeker is wel, dat het soortsbegrip niet vaststond. Zo werden meer dan eens twee namen gebruikt voor een en dezelfde soort. Oudemans bijvoorbeeld was er van overtuigd, dat de namen *Lycoperdon gemmatum* en *L. perlatum* op twee verschillende soorten betrekking hadden. In de nieuwe drukken van Cool en van der Lek kunnen we echter lezen, dat *gemmatum* een synoniem van *perlatum* is, en dat is inderdaad de juiste opvatting.

Ook werden er wel namen van soorten opgenomen, die in werkelijkheid op een misvatting berustten. Zo vinden we meestal de soort *L. echinatum* als inlands opgegeven. Het blijkt echter, dat hiermee afwijkende exemplaren van *L. perlatum* bedoeld zijn (zie ook het verslag van W. K. Westmijze in het Decemбернаummer 1948 van *Fungus*). Van de echte *L. echinatum* zagen wij nog geen Nederlands materiaal.

Hoeveel soorten stuifzwammen zijn er nu eigenlijk in ons land? Ook dit is een vraag, die nog niet precies te beantwoorden is, en wel om de volgende redenen.

Ten eerste zitten we met de moeilijkheid van een soort, waarvan driekwart eeuw geleden een enkel exemplaar is gevonden, maar daarna nooit meer. Wij hebben hier Oudemans' materiaal van *L. candidum* op het oog, dat in 1877 werd gevonden. Een dergelijke soort moet voor de volledigheid natuurlijk worden opgenomen, maar het valt, gezien het ontbreken van enige latere vondst, wel te betwijfelen of deze soort nog als inlands kan worden beschouwd.

De andere reden, waarom wij voorlopig niet in staat zijn het juiste aantal soorten op te geven, ligt in het feit, dat de geslachten *Calvatia* en *Bovista* nog niet bewerkt zijn. Het is nog niet te overzien welke verrassingen ons voornamelijk in het eerste geslacht wachten.

Tenslotte is het ook niet uitgesloten, dat er in de volgende jaren door goed zoeken soorten worden gevonden, die nieuw voor ons land blijken te zijn. Dit moge een opwekking zijn voor de leden om ons ook in het vervolg hun vondsten toe te sturen.

Om de lezers alvast een houvast te geven, vermelden wij de volgende aantallen van inheemse soorten: 8 van het geslacht *Lycoperdon*, 3-4 van *Calvatia*, 2 van *Bovista*, 1 van *Disciseda*.

Wij zijn tot deze aantallen gekomen door bestudering van het materiaal, dat wij tot nu toe hebben gezien, te weten de bestaande collecties van het Rijksherbarium en van de „Koninklijke Nederlandsche Botanische Vereeniging”, en het materiaal, dat in de zomer en herfst van 1948 werd verzameld. Behalve hetgeen wij zelf hebben gevonden, kregen wij van verschillende zijden ongeveer 140 nummers binnen. Voorwaar een mooi antwoord op ons verzoek om medewerking. Maar, zoals reeds eerder gezegd, wij zullen dankbaar zijn voor alle volgende zendingen. Wij kregen materiaal van E Agsteribbe, Mevr. M. R. S. Boetje-van Ruyven, J. Daams, J. Gremmen Jr., Jhr W. C. van Heurn, J. F. Heybroek, Dr L. B. Holthuis, H. J. Hueck, H. Kleyn, O. van Kregten, Mej. S. de Lint, A. M. Middelhoek, Dr S. J. van Ooststroom, J. Schutte, Ir A. C. S. Schweers, Dr C. G. G. J. van Steenis, P. Siebering, Dr W. Vervoort, Mej. C. Willemse, aan wie hierbij alvast onze hartelijke dank!

Om de lezers een indruk te geven van het soort werk, dat aan een revisie van de Nederlandse Lycoperdons is verbonden, geven wij het volgende vrij eenvoudige voorbeeld.

Onder het ingezonden materiaal bevinden zich vele exemplaren van *L. hyemale* Fr., een soort, die wat betreft zijn algemeenheid in ons land, zeker verdient in een volgende druk van het Paddenstoelenboekje te worden opgenomen.

Zij is heel gemakkelijk te herkennen doordat het steriele gedeelte van het fertiele is gescheiden door een duidelijk vlies (diafragma), hetgeen natuurlijk pas is te zien, wanneer de paddenstoel met een scherp mesje (scheermesje) overlangs is doorgesneden. Dit is de enige soort in ons land, die dit kenmerk vertoont, zodat vergissen is uitgesloten.

In de wandel werd deze soort *L. pratense* Pers. genoemd. De redenen, waarom wij voor deze soort een andere naam moeien kiezen zijn de volgende. Ten eerste is het niet duidelijk, wat Persoon met *L. pratense* heeft bedoeld. Er bestaat namelijk geen materiaal onder deze naam in zijn herbarium. Maar bovendien is zijn beschrijving zo vaag, dat ook andere soorten dan *hyemale* bedoeld zouden kunnen zijn.

De vraag is nu, welke naam dan in aanmerking komt. Dit betekent dus, dat wij moeten nagaan wie behalve Persoon nog meer deze soort heeft beschreven. Hierbij zij tussen haakjes vermeld, dat namen aan Lycoperdon soorten gegeven door auteurs vóór Persoon's *Synopsis methodica Fungorum* (1801), behoudens in bijzondere gevallen, waarover wij zo dadelijk komen te spreken, niet geldig zijn. Er blijft dus over na te gaan wie na Persoon zich met deze soort heeft bezig gehouden. Dat is Elias Fries (1829), die de naam *L. caelatum* heeft gebruikt. Deze naam is echter ook niet bruikbaar. Persoon publiceerde hem nl. al in 1801 als synoniem van zijn Lycoperdon *bovista*. Hierdoor wordt de naam van Fries tot een zgn. later homoniem en deze zijn volgens de nomenclatuur-regels niet geldig.

Homoniemen zijn gelijke namen, maar toegepast op verschillende plantensoorten.

De volgende naam, die aan onze soort gegeven werd is *Lycoperdon hyemale*, gepubliceerd door Vittadini in 1843. Deze naam ontleende hij aan Bulliard, wiens publicatie echter dateerde van 1791, dus van vóór Persoon's *Synopsis* van 1801.

Zoals wij daareven hebben aangevoerd, zijn namen uit dergelijke publicaties, behoudens uitzonderingen, niet geldig. Hier nu hebben wij met zo'n geval te maken. Want indien een auteur na 1801 (het zgn. starting-point) een naam van voor dit tijdstip weer opneemt, dan krijgt deze naam hierdoor geldigheid. Vittadini is dan degeen, die Bulliard's naam *L. hyemale* weer geldig maakt.

Om deze handelwijze zo kort mogelijk aan te geven schrijft men de naam aldus: *Lycoperdon hyemale* Bull ex Vitt. Dit is nu de geldige naam van onze soort, en alle andere worden hierdoor teruggebracht tot synoniemen. Dit is b.v. *Lycoperdon depressum* Bon. van 1857, een naam die Oudemans o.a. gebruikt heeft en het is verder dus *L. caelatum* Fr., waarvan wij de onbruikbaarheid boven hebben aangetoond.

Nu verwarre men deze laatste naam niet met *Lycoperdon caelatum*, zoals die meestal in de Nederlandse literatuur werd gebruikt, want dat is de naam van de Ruitjesbovist, die nu *Calvatia bovista* Pers. moet heten.

Deze laatste naam wederom mag niet verward worden met wat men in onze boekjes *Lycoperdon bovista* heeft genoemd, want dat is *Calvatia gigantea*, de Reuzenbovist, die vroeger ook wel *Bovista gigantea* heeft geheten.

Indien er nu ondanks onze waarschuwing toch verwarring optreedt onder de gelederen der Nederlandse mycologen, en wanneer men ons met boze stem vraagt, waarom wij dan zoveel reden tot verwarring geven, dan willen wij slechts dit antwoorden: niet wij zijn de schuldigen, maar juist al die auteurs, die over *Lycoperdon* hebben geschreven zonder ooit het herbarium van Persoon geraadpleegd te hebben.

Leiden, Januari 1949.

R. A. MAAS GEESTERANUS
en A. C. PERDECK



Nog een foto van de tentoonstelling: Het werk van Mej. Suze de Lint. Met verlof tot publicatie van de redactie van „Ons Vrije Nederland“, te Utrecht

MEA CULPA

Mijn oprechte dank aan Prof. Dr W. M. Docters van Leeuwen voor de correctie van een slordigheid van mij. Ik had namelijk gemeend te kunnen spreken over wortelgallen, zoals men ook wel spreekt over eikengallen. Dat dit niet straffeloos kan en verwarring zeer gemakkelijk mogelijk is, demonstreert mijn artikeltje over *Ambrosia*. Een volgende keer zal ik de copy nauwkeuriger nazien. Hier geldt werkelijk: *Mea culpa!*

WAARNEMINGEN

In mijn notities vind ik het volgende:

- 21-7-'48. *Lactarius camphoratus* op het fort Rhijnauwen (te Utrecht). Aldaar eveneens: *Helvella crispa*, *Marasmius rotula*.
- 24-7-'48. *Hygrophorus coccineus*, *Inocybe petiginosa*, *Tricholoma terreum* en *Tr. sordidum*, op het fort Vechten (te Bunnik).
- 29-7-'48. *Omphalia integrella* bij de tochtgaten achter de Weersloot bij Breukelen.
- 26-8-'48. *Spumaria alba* - een slijmzwam - voor mij gedetermineerd door de hr H. G. van Endt, te Utrecht. Mijn dank! *Boletus felleus* - zeer veel! *Leotia lubrica* - een flinke pol! Deze vondsten uit de Treek.
- 24-9-'48. *Stropharia coronilla*, *Lepiota acutesquamosa*, weer van Rhijnauwen.
- 2-10-'48. *Inocybe fastigiata* (zie *Ene. Myc. t. Inocybe*, p. 9. 173). *Tricholoma brevipes*, *Phragmidium violaceum* uit het Panbos.
- 8-10-'48. *Geaster triplex* uit het Panbos. *Rhizina inflata*, *Hydnum repandum*, *Hydnum zonatum*, *Bovista gigantea*, *Lepiota amianthina*, *Dotichiza populea*, *Sparassis crispa* o.m. aanwezig op de tentoonstelling aan de St. Willibrordusschool te Utrecht.
- 23-10-'48. *Flammula lenta* uit bos van Rhijnauwen. Eveneens: *Lactarius theiogalus*, *Lact. serifluus*, *Nolanea clandestina* (zie Lange II, p. 101 nr 33). *Naucoria siparia* (zie Lange IV, p. 19, nr 11). Dr Reynders hielp met de determinatie. Mijn oprechte dank.

Utrecht

J.G. V.D. BERGH

NA DE BRAND

Ergens op een datum in de laatste zeven weken voordat Ede bevrijd werd, d.w.z. tussen 3 Maart en 17 April 1945, brandde ons huis met alles wat er nog niet uit gestolen was, geheel uit. Door de hitte werden de basten van de dichtst bijzijnde bomen - ruim 5 m van het huis af - naar de zijde van de brand aangetast; een oudere eik verloor een deel van zijn takken (bast bleef vrij) en een den overleefde het niet. In het najaar van 1945 viel er niets bijzonders waar te nemen op fungigebied. De grond binnen de ommuring was zó steriel, dat er geen puntje groen te bekennen viel, zelfs niet van mos. In het najaar van 1946 vond ik op miniatuurstukjes verkoold hout niet heel grote exemplaren van *Cantharellus carbonarius* A. et S. tussen brokjes kalkpuin en wat stukjes baksteen, die er lagen na de afbraak van ons huis in een hoekje van wat ééns onze bibliotheek was. Een jonge eik had naar de zijde van de brand tot op ± 80 cm hoogte een prachtige aaneengesloten vegetatie van honderden *Corticium* hoedjes en een berk vertoonde tot op bijna 2 m hoogte *Daldinia concentrica* (Bolt. ex

Fries) in vele exemplaren. Van de Cantharellen heb ik niets meer teruggevonden en in 1947 ontbrak ook de Daldinia, maar in het najaar van 1948 waren deze er weer en zij zitten er nu - Febr. 1949 - nog. De jonge, krachtige eik, die aan parasieten nog niet toe is, vertoont het aardige verschijnsel, dat hij de Corticiumlaag weggewerkt heeft; alleen heel onderaan zijn nog een achttal hoedjes.

Dennen met rondom zwart geblakerde stammen door een heidebrandje hebben geen parasieten.

Bennekom, Beversteê, Februari 1949

M.R. S. BOETJE-VAN RUYVEN

BIJZONDERE VONDSTEN OP VOORNE

Op 30 en 31 October 1948 had ik het genoegen het paddenstoelen-weekend te leiden van de Volkshogeschool „Olaertsduyn” bij Rockanje op Voome.

Het seizoen was vergevorderd. Er waren weinig opvallende soorten, doch wel diverse typische duinzwammen, zoals *Cytidia flocculenta* op dode populierentakken, *Tulostoma brumale* en *Geopyxis ammophila*.

De aardsterren waren speciaal vertegenwoordigd door *Geastrum triplex* en, zeer talrijk, *G. rufescens*. Pers. Echter had ik het geluk ook *Geastrum striatum* (baretvormige aardster) en *Myriostoma coliforme* (peperbus) te vinden. Eerstgenoemde groeide, zoals dikwijls, nabij Sambucus (vlier); de peperbus groeide in het gras zonder zichtbare nabijheid van Ulmus (iep). Zowel *G. striatum* als *M. coliforme* zijn nieuw voor de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilandengroep.

Opvallend waren de stinkzwammen. Meer in het duin hadden zij meest een duidelijk rose tot violette volva. Dat waren dus typische *Phallus hadriani* Fries volgens de opvatting van Meulenhoff (Fungus VII, p.38 en 54). Op de zeereep hadden ze bijna alle een witte volva; enkele lichtgekleurde werden aan de lucht langzamerhand donkerder doch de witte bleven onveranderd. Toch geloof ik, dat dit ook *Ph. hadriani* (= *impudicus* var. *iosmos*) was. Nooit zag ik zoveel stinkzwammen bijeen. Op het gedeelte, dat wij liepen, stond er om de paar meter een, vaak kortgesteeld, de meeste reeds oud en alle met een merendeels opgedroogd groen slijm, dat bij gebrek aan aasgeur en/of vliegen niet was weggevreten. Als de situatie verderop op de zeereep dezelfde was, dan groeide daar in het zand een niet te tellen aantal stinkzwammen.

Haarlem, Eindhovenstraat 36, Januari 1949.

G. L. VAN EYNDHOVEN,

ADRESWIJZIGINGEN

Mevr. Croes-v. Delden, Parklaan 77, Haarlem. H. T. van der Meulen, Zuiderstraat 5, Westermeer. J. Oets, Linnaeushof 75D, Amsterdam (O). H. J. de Ronde, Statenlaan 67, Den Haag. Mr J. L. Sölner, „de Groote Mulstege” Klein Dochteren, (Gem. Lochem). J. H. Wiersma, Paasbergerweg 44, Ede. Dr J. S. Zaneveld, Lawangplein 4, Batavia.

INHOUD

	Blz.
1. Agenda Algemene ledenvergadering op 16 Juli 1949	13
2. Enkele zeldzame afwijkingen bij paddestoelen door Dr L. S. Wildervanck	13
3. De Hygrophorusweide, een associatie door Ir A. C. S. Schweers	17
4. Voorlopig verslag van het Lycoperdon-onderzoek door R. A. Maas Geesteranus en A. C. Perdeck	18
5. Mea Culpa en Waarnemingen door J. G. v. d. Bergh.....	23
6. Na de brand door M. R. S. Boetje-van Ruyven.....	23
7. Bijzondere vondsten op Voorne door G. L. van Eyndhoven	24
8. Adreswijzigingen.....	24